

Recreatie op de Veluwe beïnvloed herten gedrag en vraatschade meer dan de terugkerende wolven

Een veldstudie op de Noord-Veluwe

Sinds een aantal jaar is een van de belangrijkste roofdieren voor herten teruggekeerd naar Nederland, waaronder de Veluwe. Deze terugkeer kan gevolgen hebben voor de dieren en planten op de Veluwe. Het is namelijk bekend dat wolven er niet alleen maar voor zorgen dat de aantallen herten zullen afnemen, maar ook dat ze het gedrag van deze dieren kunnen beïnvloeden. Herten worden bijvoorbeeld voorzichtiger en kijken meer om zich heen als er wolven in de buurt zijn. Dit betekent ook dat herten minder tijd hebben om te eten waardoor er minder vraatschade is aan planten op plekken waar wolven zijn.

Naast wolven zijn er ook veel mensen op de Veluwe, veel van deze mensen zijn recreanten die graag van een dagje uit op de Veluwe willen genieten. De drukte van recreanten kan net als de wolf het gedrag van herten beïnvloeden. Zo is het bekend dat herten overdag vaak afstand houden van drukke paden en meer op hun hoede zijn op plekken waar mensen kunnen komen.

Omdat er op de Veluwe nu zowel wolven als mensen rondlopen is het de vraag hoe herten op dit dubbele gevaar reageren. Blijven ze voor beiden op hun hoede of vinden ze de ene gevaarlijker dan de andere en verliest hierdoor een van beiden zijn invloed. Om hier achter te komen is het belangrijk om de invloed van zowel wolven als ook van recreanten op het gedrag van herten en vraat aan planten te onderzoeken. Daarom hebben we op de Noord-Veluwe gekeken naar vier verschillende factoren:

De invloed van wolven en recreanten op

- (1) De aanwezigheid van herten
- (2) De hoeveelheid angstig gedrag van herten
- (3) De hoeveelheid eetgedrag van herten
- (4) De hoeveelheid vraatschade aan planten

Methode

Om het gedrag van herten te onderzoeken hebben we 50 camera's op de Noord-Veluwe opgehangen, die het gedrag van herten tussen maart en juni hebben gefilmd. Later hebben we deze filmpjes bekeken en uitgerekend hoeveel tijd herten aanwezig waren en bezig waren met verschillende gedragingen. De camera's werden in paren opgehangen zodat er zowel één camera dicht bij een wandelpad (20m) en één camera verderop van een pad (100m) hing. Hierdoor konden we kijken of herten paden vermijden en zich anders gedragen dichtbij en verdere van een pad.

Op dezelfde plekken waar de camera's zich bevonden hebben we ook naar de vraat aan boompjes gekeken. Dit deden we aan alle loofboompjes tussen de 30 en 150 cm in een kader van 600m² om de camera. Om de vraat te meten hebben we gekeken hoeveel van de 10 bovenste takjes waren aangevreten door herten. De resultaten van de metingen gaven ons een inzicht in de vraatschade op elke locatie, zowel ver weg (100m) en dichtbij (20m) het pad.

Verder hebben we met behulp van informatie over de aanwezigheid van Wolven op de Veluwe, van de Zoogdierenvereniging een gradiënt van wolvenaanzigtheid in het onderzoeksgebied kunnen bepalen. Hierdoor weten we of er op elke camera locatie veel of weinig wolven worden verwacht.

Informatie over de recreatie drukte hebben we verzameld door tellingen in het gebied uit te voeren. Hiervoor hebben vrijwilligers en studenten op meerdere dagen 3 uur langs een wandel/fietspad

gestaan en hebben het aantal en type recreatie (bv. Fietsers, wandelaars, paardrijders etc.) bijgehouden wat langskwam. Hierdoor hadden we informatie over het aantal mensen wat op het pad naast de camera locaties voorbijkwam.

Door al deze informatie per locatie samen te brengen konden we goed zien of de aanwezigheid/hoeveelheid van wolven en recreatie een verschil in herten gedrag en vraatschade veroorzaakt

Resultaten

De aanwezigheid van herten is lager bij de aanwezigheid van wolven en ook dicht bij het pad. Hieraan zien we dat wolven en paden door herten liever worden vermeden.

Herten lijken angstiger te zijn in de buurt van wolven en ook als er meer mensen zijn. Verder lijken ze minder te eten als er meer mensen zijn, maar wordt het eetgedrag niet door de aanwezigheid van wolven veranderd. Hieraan zien we dat herten bang zijn voor wolven en recreatie, maar dat recreatie wel meer invloed heeft op het eetgedrag van de herten.

Verder vonden we dat de vraatschade hoger was als er minder mensen zijn en ook op locaties verder weg van het pad. Herten lijken dus minder schade aan te richten dicht bij het pad en als het minder druk is, wat suggereert dat mensen de vraatschade direct langs de paden reguleren.

Take home message

Uiteindelijk zien we dus dat wolven wel een invloed hebben op de aanwezigheid van herten maar minder op hun gedrag en hierdoor ook niet op de vraatschade die herten aanrichten. Recreanten lijken juist wel veel invloed te hebben op het gedrag van herten, ze zijn banger waardoor ze meer op hun hoede zijn en minder tijd hebben om te eten. Dit betekent ook dat de vraatschade afneemt waar meer mensen zijn.

Dus mensen hebben op het moment een sterkere invloed op zowel herten als planten dan dat wolven hebben op de Veluwe.

Korte samenvatting

Sinds een aantal jaar zijn wolven teruggekeerd naar de Noord-Veluwe. Op de Veluwe keren de wolven terug in een gebied met veel menselijke activiteit. Het is de vraag of wolven in dit gebied vol recreatie een ander effect hebben op herten en planten dan in een natuurlijke omgeving. Daarom kijken we met dit onderzoek naar de invloed van wolven en recreatie op zowel het gedrag van herten als ook op de vraatschade aan planten. Dit doen we door middel van twee stappen. Eerst kijken we naar de invloed van wolven en recreatie op de aanwezigheid, het angst gedrag en het eet gedrag van herten. Daarna kijken we naar de invloed van wolven en recreatie op de hoeveelheid vraat aan loofboompjes. Hiervoor hebben we informatie over de aanwezigheid van de wolf (met behulp van informatie van de zoogdierenvereniging), de recreatiedrukke (door recreatie tellingen langs paden), het gedrag van herten (door camera opnames op verschillende locaties) en vraatschade (vraatmetingen aan boompjes) verzameld. Uit de resultaten blijkt dat wolven wel een invloed hebben op de aanwezigheid van herten maar minder op hun gedrag en hierdoor ook niet op de vraatschade die herten aanrichten. Recreanten lijken juist wel veel invloed te hebben op het gedrag van herten, ze zijn banger waardoor ze meer op hun hoede zijn en minder tijd hebben om te eten en er minder vraatschade is. Op het moment hebben recreanten dus een sterkere invloed op herten gedrag en vraatschade dan wolven.